

NORRTÄLJE
KOMMUN

2024-10-28

Diarienummer: KS 2024-1428

Yttrande över remiss – Delbetänkande ökat informationsutbyte mellan myndigheter – Behov av föreslagna förändringar (SOU 2024:63)

Patrik Dahl

Utbildningsnämndens ordförande

Jenny Nordström

Förvaltningsdirektör

Bakgrund

Utbildningsnämnden har 2024-10-15 getts möjlighet att yttra sig över remiss-Delbetänkande ökat informationsutbyte mellan myndigheter – Behov och föreslagna förändringar (SOU 2024:63).

Utbildningsnämnden begränsar sitt yttrande till de delar som rör nämndens verksamhet.

Utredningens uppdrag och metod

Den särskilda utredaren har fått i uppdrag av regeringen att överväga och föreslås förbättrade möjligheter att utbyta information om enskilda inom och mellan myndigheter och andra organ som enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)¹ jämföras med myndigheter.

Utredarens uppdrag är att utreda;

- ökade möjligheter att utbyta information i syfte att förhindra, förebygga, upptäcka, utreda och ingripa mot fusk, felaktiga utbetalningar, regelöverträdelser och brottslighet
- samt att analysera och ta ställning till hur behovet av att utbyta sekretessbelagd information kan tillgodoses
- lämna förslag på en generell bestämmelse som gör det möjligt att på ett effektivt sätt lämna uppgifter som omfattas av sekretess till skydd för enskilda till annan myndighet, såväl på begäran som eget initiativ
- att analysera och ta ställning till hur behovet att utbyta offentlig information kan tillgodoses
- att särskilt överväga och lämna förslag på en bestämmelse som i större utsträckning gör det möjligt att på eget initiativ lämna ut offentliga uppgifter till en annan myndighet
- samt att föra en översyn av myndigheternas registerförfattningar. ²

¹ Vidare förkortat OSL

² SOU 2024:63 s. 3

Ovan beskrivna uppdrag tar sikte på hela utredningen. Eftersom detta endast är ett delbetänkande så har utredaren i betänkandet fått vissa deluppdrag. Dessa redovisas under nedan rubrik:

Uppdraget i denna del av utredningen har sammanfattningsvis varit att:

- Kartlägga behovet av att myndigheter får förbättrade möjligheter att utbyta information med varandra i syfte att särskilt förhindra, förebygga, upptäcka, utreda och ingripa mot fusk, felaktiga utbetalningar, regelöverträdelse och brottslighet.
- Mot bakgrund av kartläggningen; analysera, ta ställning till hur behovet av att utbyta sekretessbelagd information kan tillgodoses.
- Lämna förslag på en generell bestämmelse som gör det möjligt att lämna uppgifter som omfattas av sekretess till skydd för enskilda till en annan myndighet, såväl begäran som på eget initiativ.
- Göra en översyn av vilka sekretessbrytande bestämmelser som kan behöva upphävas eller ändras vid införande av en generell sekretessbrytande bestämmelse
- Göra en analys av hur de förslag som lämnas förhåller sig till intresset av sekretesskydd för enskildas personliga och ekonomiska förhållanden och väga behovet av ett förbättrat informationsutbyte mot den enskildes rätt till skydd för sin personliga integritet.³

Kartläggningen:

Delbetänkandet utgår från tidigare kartläggningar: :

- *Utökat informationsutbyte (DS 2022:13)* samt
- *Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – en ny huvudregel (SOU 2023:69)*

Den är inte begränsad till informationsutbyte mellan några särskilt utpekade aktörer eller syften utan underlaget som tas fram syftar till att kunna användas både i analyserna gällande tillämpningen av ny generellt tillämplig sekretessbrytande reglering samt i de proportionalitets- och integritetsbedömningar av det författningsförslag som lämnats.⁴

En kartläggning i form av enkät och fördjupad analys har genomförts hos en mängd aktörer och i kombination med den fördjupade kartläggningen visar dessa att det:

- finns ett generellt och omfattande behov av förbättrade möjligheter till informationsutbyte mellan myndigheter men även att behoven är mer påtagliga i vissa sammanhang.

³ SOU 2024:63 . s. 15

⁴ SOU 2024:63 . s. 16

- Generella behovet; möjligheterna behöver förbättras i syfte att kunna utföra myndighetsutövning på ett korrekt, rättssäkert och effektivt sätt för svenska myndigheter
- Särskilt angelägna områden:
- informationsutbyte mellan myndigheter i syfte att förhindra och motverka felaktiga utbetalningar från välfärdsystemet (EU-relaterade medel).
- Informationsutbyte mellan myndigheter kopplat till barn och unga som riskerar att fara illa och utnyttjas i kriminella sammanhang.⁵

Metod/ vägval – En genomgripande reform för att tillgodose behoven som kartlagts:

Utredningens inriktning var från början dessa två alternativ:

1. Utgå från nuvarande struktur i OSL och införa ytterligare undantagsregel – denna har anvisats i kommittédirektiven.
2. Avskaffa sekretessen mellan myndigheter när det gäller sekretess till förmån för enskildas personliga och ekonomiska förhållanden – inskränkningar och undantag för att tillförsäkra enskilda ett adekvat integritetsskydd.⁶

Mot bakgrund av rättsutvecklingen avseende dataskydd och utifrån kartläggningen om tillämpningssvårigheter som finns med nuvarande ordning vore det enligt utredningen det bästa att vända på utgångspunkten och som huvudregel tillåta att uppgifter om enskilda får utbytas mellan myndigheter. Reformen för detta är dock mycket omfattande och ryms inte inom den här utredningens uppdrag.⁷

Utredningen går därför istället fram med:

- En ny generell sekretessbrytande bestämmelse i OSL – som möjliggör utlämnande av annars sekretessbelagda uppgifter till en annan myndighet. Denna bryter då sekretess till skydd för uppgift om enskilds personliga och ekonomiska förhållanden.⁸

⁵ SOU 2024:63 s. 16

⁶ SOU 2024:63 s. 17

⁷ SOU 2024:63 s. 17

⁸ SOU 2024:63 s. 17

Utredningens förslag

Lagförslaget – förslag till lag om ändring i offentlighet- och sekretesslagen (2009:400)

En ny rubrik samt en ny 10 kap 15a§ införs i offentlighet- och sekretesslagen med följande föreslagna lydelse:

10 kap. Sekretess till skydd för uppgift om enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden

15 a §

Sekretess enligt 21–40 kap. hindrar inte att en uppgift lämnas till en annan myndighet, om det behövs för att

1. förebygga eller förhindra att en ekonomisk förmån, ett ekonomiskt stöd, en skatt eller en avgift beslutas, betalas ut eller tillgodoräknas felaktigt eller med ett för högt eller ett för lågt belopp,

2. upptäcka eller utreda sådant som avses i 1,

3. utreda brott eller för att motverka brottslig verksamhet,

4. förebygga, förhindra, upptäcka eller utreda fusk eller regelöverträdelser, eller

5. handlägga ärenden i författningsreglerad verksamhet.

En uppgift ska inte lämnas om övervägande skäl talar för att det intresse som sekretessen ska skydda har företräde framför intresset av att uppgiften lämnas ut.

Första stycket gäller inte i fråga om sekretess enligt 24 kap. 2 a och 8 §§, 25 kap. 1–5 och 8 §§, 26 kap. 1 a § första stycket, 3, 4 och 6 §§, 29 kap. 1 och 2 §§, 31 kap. 1 § första stycket, 2 och 12 §§, 33 kap. 2 och 4 a §§, 36 kap. 3 § samt 40 kap. 2 och 5 §§. Denna lag träder i kraft den 1 september 2025.

Utredningen menar att bestämmelsen inte kommer orsaka några tillämpningsproblem då den endast kan komma i fråga om det behövs för något av ovan syften. Det är tillräckligt att utlämnande behövs för de syften som anges ovan, det krävs inte att mottagande myndighet behöver uppgiften i sig. Vid prövning om uppgiftsutlämnande ska ske ska det då en myndighet begär ut uppgifter utgå ifrån att den mottagande myndigheten behöver uppgifterna. Vid utlämnande med stöd av den generella sekretessbrytande bestämmelsen bör finnas möjlighet att beakta omständigheter i det enskilda fallet. Utlämnande myndighet föreslås beakta motstående intressen och göra en intresseavvägning – om övervägande skäl talar för det intresse som sekretessen ska skydda så

har denna tolkning företräde framför intresset av att lämna ut uppgiften.⁹ Bestämmelsen innebär i övrigt att myndigheterna får lämna ut de annars sekretessbelagda uppgifter som träffas av bestämmelsen på eget initiativ om rekvisiten för utlämnandet i övrigt är uppfyllda, de måste inte pröva om ett utlämnande är förenligt med de ändamål för vilka uppgiften ursprungligen samlades in, inte heller måste uppgift ha dokumenterats för att det ska vara tillåtet att lämna ut den med stöd av bestämmelsen. Den medger även rutinmässiga utlämnanden.¹⁰

Barn- och utbildningsförvaltningens yttrande

Barn- och utbildningsförvaltningen handlägger ett stort antal ärenden gällande utbetalningar och beslut som medför ekonomiska konsekvenser för den enskilde individen eller näringsidkare. Förvaltningen hanterar också ärenden med uppgifter kopplade till barn och elever där handläggning gällande den enskilde kan ske bland flera olika myndigheter. Det föreliggande förslaget skulle innebära att vissa processer i Barn- och utbildningsförvaltningens myndighetsutövning skulle kunna komma att förenklas och effektiviseras innebärande att utfallet i vissa ärenden skulle få positiva effekter i det aktuella barnet och elevens trygghet och säkerhet.

Barn- och utbildningsförvaltningen ser positivt på det nya lagförslaget och bedömer att det kan ha en positiv effekt för samhället i stort och för samarbetet mellan kommunala myndigheter och rättsvårdande myndigheter i synnerhet. Ett lagförslag likt det föreliggande innebär en grundförutsättning för ett gott informationsutbyte myndigheter emellan som ska syfta till att förebygga och motverka felaktiga utbetalningar och ekonomiska välfärdsbrott.

I ramen för utredningen har brottsbekämpande myndigheter såsom polisen framfört ett behov av att få ta del av uppgifter från skolverksamhet, exempelvis uppgifter om elever som har en fascination för våld eller våldsbevakande ideologier, om ett brott ägt rum på skolan och vilka som då varit inblandade i gärningen. Följande frågor kan enligt utredningen komma att ställas till skolans verksamhet:

- Adressuppgifter, telefonnummer och andra kontaktuppgifter som rör barn, vårdnadshavare och andra anhöriga eller närstående.
- Uppgift om var och när ett barn har befunnit sig vid en viss tidpunkt eller förväntas befinna sig och uppgifter som bekräftar detta.
- Uppgifter om barnets umgängeskretsar eller sociala nätverk i övrigt och var barnet brukar vistas.
- Misstankar eller kännedom om eller en samlad orsbild att ett barn är våldsbenäget, kriminellt eller håller på att utveckla en kriminell livsstil, t.ex. att barnet umgås med kända kriminella, plötsligt har dyra märkeskläder eller

⁹ SOU 2024:63 s. 18

¹⁰ SOU 2024:63 s. 18-19

mycket pengar utan förklaring, har ändrat sitt beteende eller riskerar att återfalla i brott.

- Misstankar eller kännedom om gängtillhörighet.
- Misstankar eller kännedom om eller en samlad orosbild att ett barn riskerar att utsättas för brott.
- Brådskande omständigheter som tyder på att ett barn är aktivt kriminellt, t.ex. patroner som ramlar ur en skolväska, att barnet hämtas upp av kända vuxna kriminella från skolan eller misstänks sälja narkotika i skolan¹¹

Barn- och utbildningsförvaltningen ser positivt på en lagstiftning som förhindrar att barn och unga hamnar i kriminalitet och utanförskap. Dock bör kravet på informationsutlämningen vara tydlig och en gränsdragning kan komma att vara aktuell. Det är i nämndens intresse att veta vilka skyldigheter skolan kan komma att få vid ett ökat informationsutbyte, om en myndighet efterfrågar vart en elev befinner sig, behöver då en lärare eller annan personal gå till den aktuella elevens klassrum och bekräfta dennes närvaro. Detta kan komma att bli resurskrävande, men också riskera att vara utpekande mot den enskilde eleven.

Avseende att brottsbekämpande myndigheter kan komma att lämna uppgifter till skolan så håller Barn- och utbildningsförvaltningen med i vikten av att möjligheten att kunna utbyta information myndigheter emellan om barn och elever som riskerar att utvecklas ogynnsamt och att det behövs för att de ska få det stöd och hjälp de behöver och har rätt till.

Barn- och utbildningsförvaltningen vill även framföra vikten av en god IT-infrastruktur för utbyten mellan myndigheter där krav inom GDPR lagstiftningen är synnerligen viktiga att beakta.

Skyddet för den personliga integriteten;

Lagstiftningsåtgärder som inbegriper åtgärder mot den enskildes personliga integritet måste proportionalitets bedömas – enligt Regeringsformen (1974:152)¹² 2 kap 20 § får begränsningar av den personliga integriteten ske genom lag och enligt 2 kap 21 § RF så ställs krav att begränsningarna endast för göras för att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle.¹³

¹¹ SOU 2024:63 . s. 108

¹² Vidare kallat RF

¹³ SOU 2024:63. s. 39

Utredningen har genomfört en integritetsanalys som visar att den föreslagna bestämmelsen innebär flera integritetsrisker och en inskränkning i rätten till skydd för personuppgifter men att bestämmelsen trots det är proportionerlig, bland annat i förhållandet till det mycket omfattande behovet av förbättrade möjligheter till informationsutbyte mellan myndigheter som kartlagts.¹⁴ För att tillgodose behovet av möjlighet till informationsutbyte så ser utredningen det inte som en möjlighet att tillgodose behoven på något annat sätt än genom en generell bestämmelse. Bestämmelsen är därför nödvändig.¹⁵ Intresset av svenska myndigheters möjligheter att bedriva verksamhet som omfattar myndighetsutövning på ett korrekt, rättssäkert och effektivt sätt väger tyngre vid en avvägning mot rätten till skydd för den personliga integriteten.¹⁶

Barn- och utbildningsförvaltningens yttrande

Utredningen landar i slutsatsen i sin integritetsanalys att bestämmelsen som föreslagits är proportionerlig vid avvägning mellan den enskildes rätt till skydd för den personliga integriteten och det allmännas rätt till information. Intresset av behovet av rätt till information väger tyngre än den enskildes rätt till skydd för den personliga integriteten. Barn- och utbildningsförvaltningen delar denna slutsats men vill också påpeka vikten av att det tillsätts regelverk inom myndigheter så att rätten inte missbrukas.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser:

Lagförslaget föreslås träda i kraft den 1 september 2025.

Övergångsbestämmelser är inte nödvändiga enligt utredningen.¹⁷

Barn- och utbildningsförvaltningens yttrande

Barn- och utbildningsförvaltningen tillstyrker utredningens förslag om ikraftträdande och att inga övergångsbestämmelser behövs.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget innebär att myndigheter får bättre möjligheter att förebygga, förhindra, upptäcka och utreda b.l.a. felaktiga utbetalningar, brott eller brottslig verksamhet, fusk eller regelöverträdelser. Detta kommer sannolikt leda till fler samhällsekonomiska vinster. Bedömningen är att detta inte bör leda till ökat

¹⁴ SOU 2024:63 . s. 23

¹⁵ SOU 2024:63 . s. 23

¹⁶ SOU 2024:63 . s. 23

¹⁷ SOU 2024:63 . s. 23

resursbehov hos statliga myndigheter eller ökade kostnader hos kommuner och regioner.¹⁸

Barn- och utbildningsförvaltningens yttrande

Arkivorganisationen och administrationen kan komma att behöva förstärkas för myndigheterna beaktat att rättsvårdande myndigheter kommer att behöva uppgifterna i sin verksamhet framöver dock med reservation för att tekniska lösningar för säkert och effektivt informationsutbyte mellan myndigheter finns, utvecklas eller skapas. Detta kräver också att en IT-infrastruktur som är informationssäker byggs upp för att kunna hantera denna typ av informationsutbyte mellan kommunen och rättsvårdande myndigheter.

Som barn- och utbildningsförvaltningen tidigare nämnt så kan förslaget få ekonomiska konsekvenser i hänseendet att personella resurser måste tillföras för att tillmötesgå kraven på uppgiftsutlämnande.

Sekretess inom hälso- och sjukvården:

Inom hälso- och sjukvården samt socialtjänsten finns intressena: behov av informationsutbyte samt värnande om integritet.¹⁹ Inom hälso- och sjukvården i vissa sammanhang är efterfrågan mycket stor på utökade möjligheter att få del av uppgifter som förekommer där.²⁰ Det finns en lång tradition av att upprätthålla sekretessen kring enskildas personliga förhållanden inom sjukvården, mot denna bakgrund har utredningen föreslagit att de skäl som gäller enligt nuvarande generalklausul 25 kap 1§ och som har anor från 1980 års sekretesslag fortfarande gäller och ska undantas från den generella sekretessbrytande bestämmelsens tillämpningsområde.²¹

Barn- och utbildningsförvaltningens yttrande

Den medicinska delen av elevhälsan lyder under Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) ska som förslaget får förstås undantas från skyldighet att lämna uppgifter med stöd av den föreslagna bestämmelsen. Baserat på den djupt rotade tradition som gäller på området bör denna inte ändras. Barn- och utbildningsförvaltningen tillstyrker därför förslaget.

¹⁸ SOU 2024:63 s. 24

¹⁹ SOU 2024:63 s. 19

²⁰ SOU 2024:63 s. 20

²¹ SOU 2024:63 s. 20